СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 3. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 5. січня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 3. Jersey City, N. J., Monday, January 5, 1925. THREE CENTS

Попирають проєкт приступлення Америки до світового суду.

ВАШИНҐТОН, 2. січня. — Конґресмен Фиш уніс в палаті послів резолюцію, якою взивається уряд до виконання наміру президента Кулиджа про приступленне Злучених Держав до межинародного суду.

У вступі до резолюції конґресмен заявляє, що Америка поломила своє зобовязання супроти других народів, бо вона обіцяла підчас війни довести до унеможливлення війни.

РЕЗОЛЮЦІЯ ПРОТИ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН, 2. січня. — Сенатор Робинсон предложив резолюцію, в котрій домагається сенатового слідства над діяльностю федеральної тарифової комісії, а спеціяльно над питанням, чому комісія не наложила мита на заграничний цукор.

Резолюцію вважають кроком, зверненим проти президента Кулиджа.

КУЛИДЖ ПРОТИ ПРОЄКТУ БОРИ.

ВАШИНҐТОН, 2. січня. — Кулидж мав заявитися проти проєкту сенатора Бори про скликанне економічно-розоружної конференції.

Президент не мавби нічого проти розоружної конференції, але він є проти лучення зі справою розоруження справи економічної відбудови.

КРИТИКУЄ УРЯД ЗА ВИКИНЕННЄ ПОЧТОВИХ УРЯДНИКІВ.

ВАШИНҐТОН, 2. січня. — Сенатор Асґерст виступив у конґресі з острою критикою уряду за викинене почтових урядників, обжалованих за заговір перевести безправним способом закон про підвишку зарібку почтовим урядовцям.

Сенатор каже, що уряд пускає своїми закидами дим, щоби заслонити своє скандальне недбальство супроти почтових урядників.

Сенатор належить до демократичної партії.

НЕ МАЮТЬ ЩО ЗВЕРТАТИ ПОДАТКОВЦЯМ.

ВАШИНҐТОН, 2. січня. — Департамент скарбу зажадав від конґресу ухвалення йому 162 міліонів долярів на зворот переплачених податків.

Як відомо, літом минувшого року конґрес ухвалив обнижити податок о 25 процент. Богато людий до того часу вже було поплатило податки, і тому уряд мав звернути одну четвертину. Уряд звертав, поки мав гроші, а відтак перестав, бо йому не стало гроша.

ДИСКУТУЮТЬ ВІЙНУ.

ВАШИНҐТОН, 2. січня. — Перед військовим комітетом палати послів ставав нині ґенерал Петрик, голова американської летничої служби, та предложив комітетови звіт про потреби американського летництва.

Ґенерал говорив, що на случай війни сухопутні гармати не моглиби ухоронити Ню Йорку, і ворог мігби вмашерувати до міста майже без опору. Лишень летуни моглиб вратувати Ню Йорк. На його думку, конґрес повинен ухвалити 25 міліонів долярів річно спеціяльно на поліпшенне військового летництва.

ТКАЛЬНІ ОБТИНАЮТЬ ЗАРІБКИ.

ФОЛ РИВЕР, Месечузетс, 2. січня. — Трийцять підприємців ткалняного промислу змовилися обнизити робітничу заплату своїх робітників о 10 процентів.

Знижкою малиби бути обняті коло 25,000 робітників. Малаб вона увійти в життя з 12. січня.

ВАНЦЕТТІ ПЕРЕНОСЯТЬ ДО ДОМУ БОЖЕВІЛЬНИХ.

БОСТОН, Месечузетс, 2. січня. — На приказ суду перенесено нині з вязниці до дому для божевільних Бартоломея Ванцетті, котрого пять літ вже тому засуджено на смерть за убитте касієра одного підприємства в ціли рабунку.

Як відомо проти присуду Ванцетті протестували робітники по всему світу, закидуючи, що суд засудив його лишень тому, бо був упереджений до обжалованого за його політичні погляди, бо Ванцетті відомий анархіст.

Ванцетті мав послідними часами заховуватися по дивацьки та мав мати ріжні страшні привиди в снах.

ПОСИЛАЄ ОБРАЗ ТЕЛЕҐРАФІЧНО.

ШИКАҐО, Илинойс, 2. січня. — Місцева газета „Шикаґо Трибюн" робила нині спроби з пересиланнем фотоґрафій при помочи телеґрафу. Проби вдалися добре, і газета подала образок гри, яка відбулася в місті Пасадені, в стейті Каліфорнія.

Прилад до пересилання фотоґрафій телеґрафом називається телепиксом. Пересилається образки при помочи звичайних телеґрафічних крисок і точок. До пересилки одного образка треба 60 до 76 мінут.

НЮ ЙОРК, — ФІНАНСОВИМ ОСЕРЕДКОМ СВІТА.

НЮ ЙОРК, 2. січня. — Нюйорський Клиринґ Гавз, котрий кождого дня вирівнує зобовязання межи довколичними банками, за один нинішний день перепустив через свої руки чеків на 1 міліярд 655 міліонів долярів.

Другий подібний осередок, Лондон, за послідний рік осягав сім разів суму міліярда долярів.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ПОЖАР ПАСАЖИРСЬКОГО КОРАБЛЯ СЕРЕД БУРІ НА МОРЮ.

Велминґтон, Делавер, 2. січня. — Серед лютої бурі на океані почав горіти пасажирський корабель Моґок з лінії Клайда, що плив з Ню Йорку до Джексонвилу.

Через довгий час моряки старалися здержувати пожар та доплисти до порту призначення, але з часом огонь прибрав небезпечні розміри і капітан вислав довкруги радіові заклики о поміч. На покладі запанувала страшна поляка; пасажири, котрих було 207; бігали серед диму, як божевільні, клякали на покладі, молилися співали.

Три кораблі поспішили на допомогу горіючому кораблеви і при їх помочи вдалося Моґокови добитися до заливу ріки Делаверу і висадити на беріг без випадку всіх пасажирів та моряків.. Пригода для всіх скінчилася тим, що всі наїлися страху.

ТЯЖКІ СНІГИ.

Ню Йорк, 2. січня. — Здовж цілого Атлянтійського побережа впали глибокі сніги. В Ню Йорку впало снігу на 9 цалів завглибшки. Через те комунікація в Ню Йорку та поблизьких містах сильно потерпіла. На декотрих вулицях стоять ряди задержаних возів на милі завдовшки.

СІЧОВА ОРГАНІЗАЦІЯ. В КАНАДІ.

Оттава, Онт., Канада, 19. грудня — Українські хлопці в Канаді будуть мати організацію „Бой Скавт", яка зістала вже інкорпорована під назвою: Українїян Бой Скавт енд Спортінґ Січ Асоціейшен оф Канада.

Цілию організації побуджувати і пропаґувати спорт, освіту, культуру, релігію і добробут між українським населенням Канади. Організація буде провадити літературні і дебаторські клюби підносити спорт закладати Рідні Школи для учення українських дітей рідної мови, а старших анґлійської мови.

Між інкорпораторами є: Пр. Никита Будка з Винипеґу, український католицький епископ, свящ. Андрій Сарматюк з Торонта і свящ. Роман Крупа з Брентфорд.

СЛОВА І ДІЛА.

Недавно на сторінках харківських „Вістей" П. Солодуб звертав увагу, що не виконуються декрети і розпорядки властей про оголошення в українській мові оповісток і т. п. В тих же „Вістях", в ч. з 21. падолиста оголошується по російськи білянс Всеукраїнського Правління державного страхування, за підписом того самого Солодуба, як предсідателя правління.

ДОПОМОГА ДІТЯМ НА УКРАЇНІ.

Рада Народніх Комісарів призначила Харківському Губвиконкому 730.000 карбованців на допомогу дітям в неврожайних округах губернії. Як поважний цей неврожай, свідчить та обставина, що є коло 50.000 дітей, які потребують опіки.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ

З мелітопольського повіту надійшли відомости про тяжке становище місцевих голодуючих. Селяне не одержуючи обіцяної харчової допомоги розгромили сільські харчові склади. Розрухи безробітних, що вибухли в Маріуполі, приборкано військовою силою.

Кубанська краєва Рада постановила припинити з місяця грудня вивіз хліба на внутрішні і закордонні ринки. Всі місцеві запаси мають піти на допомогу людности Армавирського відділу.

Єдиного с. г. податку на Україні вже зібрано 49,7 міл. карб. (відомости на 15. падолиста „Вісти" 262). Голодуюча Харківщина і далі зволікається з уплатою податку, а тому губвиконком „запропонував опрвиконкомам ужити репресивних заходів що до неплатників податку. Ці репресивні заходи поширюються в першу чергу на найбільш міцні групи, а далі в порядку поступовости, й на инші групи сільського населення".

Голодуюча Україна зрештою не може нарікати на те, що добра московська влада її упосліджує. За тих 50 міліонів, що їх ще здеруть, Москва пожертвувала аж цілий міліон кб. на харчування дітей ниврожайних окру України. Особливо комісія для боротьби з наслідками неврожаю при уряді УСРР" на своїм останнім засіданні під проводом Чубаря якраз тим радила, як розподілити цей „щедрий дар". Поставлено для Харківщини призначити 747 і 100 карб. і для Катеринославщини 252.900 карб. За 92 міл. карб. проподатку і 1 міл. карб на голодуючих дітей — це дуже вигідна комбінація для Москви

ЮВИЛЕЙ Д. ДОРОШЕНКА.

Повідомляють нас з Праги, що 16. м. м. відбулося засідання Історико - фільософічного Товариства в Празі, присвячене Проф. Д. Дорошенкови з нагоди 25-ліття його літературної діяльности.

СТАБІЛІЗАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ

На конференції польської ради міністрів може бути переведена перед днем 1. квітня 1925 р. В першу чергу буде усталена скількість становищ в поодиноких міністерствах, а щойно після того прийде стабілізація.

РЕЗИҐНАЦІЯ БІРЖІ ПРАЦІ. У КИЇВІ.

Київський „Більшевик" пише:

Із загального числа 31,031 робітників, які були зареєстровані на Біржі Праці, знято з обліку цілковито через невеликий виробничий стаж 6.089 осіб, переведено до посередницьких бюр праці — 16.345 осіб на обліку Біржі полишено всього 8.599 осіб. Найбільше знято з обліку Біржі робітників інтеліґентної праці, а саме 4,769 з цеї катеґорії робітників також найбільше переведено до посередницьких бюр праці — 3100 осіб.

Із цих даних видно, що найбільше безробіття панує серед інтеліґентного і півінтеліґентного (дрібні урядовці) пролетаріяту, який одначе користується найменшою увагою влади. Біржі праці по їх реорґанізації лишилися інституціями упривілення незначної частини робітництва, яке має виробний стаж". Новим пролетарям утрудняється діставати роботу, щоби не було... конкуренції! Щож вони мають з собою робити?

ПЕРЕВІРКА СКЛАДУ КП(б) У.

На Одещині та Київщині переводиться саме тепер перевірка членів компартії. Перевірка виявила цілу низку шкідливих явищ. В партії загніздилися: бюрократизм, карієризм і надто низький рівень політичного розвитку. З числа перевірених на Одещині членів партії виключено 8.3 проц. З числа виключених 21,5 прц. припадає на робітників 15.7 проц. на селян 62.8 прц. на инших. Партійну кару наложено на 19 прц. На Київщині число виключених виносить 11,9 прц. (з того робітників 18 проц., селян 3,8 прц., инших 79 прц.) Партійну кару наложено на 14, 6 прц. Перевірка партії по инших ґуберніях повинна початися в грудні цього року і закінчитися до 15 лютого 1925 р.

КООПЕРАТИВНІ КУРСИ.

Українська селоспілка орґанізує в Братиславі столиці Словаччини кооперативні курси. Управу курсів доручено б. директорови кооперативної школи в Йозефові п. Кузмі Безкровному. Українська Селоспілка вживає також заходів для заснования курсів оброблення кости та рогу. Заснования курсів залежатиме від вишукання відповідного фаховця.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО В ОДЕЩИНІ.

Компартія перевела на Одещині обслідування селянських господарств. Виявилось, що 47 прц. усіх господарств не мають робочої худоби.

Франція хоче сплачувати воєнні довги Америці протягом 90 літ.

КРОМІ ТОГО ДОМАГАЄТЬСЯ 10-ЛІТНЬОЇ ПРОВОЛОКИ.

ПАРИЖ, 2. січня. — Французьке правительство налякалось, як одержало відомости з Вашинґтону, що американське правительство не буде одобрювати приватних французьких позичок, коли Франція не полагодить справи воєнного довгу, який винна Америці.

Французький міністер скарбу Клемантель заявив, що вирішенне сього питання вяжеться в многому з тим, чи Франція вспіє стягнути „воєнні відшкодовання" з Німеччини. Він зазначив, що він не говорить, що колиб Німеччина не запалтила Франції, так сеся не заплатить воєнних довгів ані Америці ані Анґлії, одначе стверджує дійсний стан, що коли Франція стягне „воєнні відшкодовання", так їй буде лекше платити свої воєнні довги, а інакше буде тяжше.

Міністер Клемантель нині переслав ноту до Вашинґтону, в якій робить американському правительству конкретне предложенне щодо сплати воєнних довгів.

Він каже, що Франція тепер не може платити тих довгів, але готова і негайно підписати умову щодо сплати набудуче.

Клемантель заявляє, що Франція наперед умовиться з Анґлією щодо сплати її воєнних довгів, а відтак готова зачати переговори з Америкою. Се було-б за яких два місяці.

Він каже, що на його думку Франція може згодитись платити Америці аж по 10 літах. На 10 літ вона домагається мораторії (проволоки), а відтак сплачувала би довги протягом 80 літ. Значить, згідно з пляном Клемантеля Франція могла би сплатити Америці воєнні довги до 90 літ.

РОЗОРУЖЕНА НІМЕЧЧИНА.

БЕРЛІН. 2. січня. — З нагоди Нового Року президент німецької республики Фрідріх Еберт заявив у розмові з папським нунцієм Пачелієм, що Німеччина се одинока розоружена держава.

ПРОТИ-СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ.

ВІДЕНЬ, 2. січня. — Із Софії, столиці Болгарії, повідомляють, що Болгарія, Югославія і Румунія заключили проти-совєтський союз.

ДЕЙВИС В АНҐЛІЇ.

ПАРИЖ, 2. січня. — Бувший американський кандидат на президента Джан В. Дейвис був з жінкою у Франції, відтак в північній Африці, а тепер виїхав до Анґлії, відки вертається до Ню Йорку.

КОМУНІСТИ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 2 січня. — Тут відбулась конференція комуністів з кількох держав, котрі противляться диктатурі московського так званого „третього інтернаціоналу".

Вони основали свій самостійний комуністичний інтернаціонал.

ТРОЦЬКИЙ ОСТАВСЯ ТАКИ В МОСКВІ.

МОСКВА, 2. січня. — Леон Троцький не послухав „лікарів" і не виїхав ані на Крим ні на Кавказ, а остався тут в заперті.

Большевики пояснюють, що він мусів тут остатись, бо має пильну працю.

ЗИТА ХОЧЕ ІХАТИ НА УГОРЩИНУ.

ПАРИЖ, 2. січня. — Бувша австрійська цісарева Зита написала до аліянтської „конференції амбасадорів" „поданне", щоб ся дозволила їй і її синови Оттови вернутись на Угорщину і жити в Ґеделе.

Вона каже, що аліянтські мирові договори не забороняють її синови вертатись на Угорщину, а вона хотіла-б, щоб він там був, коли Мадяри будуть рішати про свого монарха.

ПОЛЯКИ ХОТЯТЬ МОНАРХІЇ.

ВІДЕНЬ, 2. січня. — Рівночасно з Мадярами і Поляки хотять у себе проголосити монархію. Польська шляхта видвигає на престол у Варшаві тогосамого Отта Габсбурґа, сина покійного цісаря Кароля, що й мадярська шляхта.

САМОВБИЙСТВО У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 2. січня. — Віденці від часу програної війни живуть ще нервами. Найменьша подія їх виводить з рівноваги. Не диво, що Новий Рік, який тут обходили давнійше дуже весело і гучно, впливув серед теперішньої недолі Віденців, що стали крайно нервовими і меляхолійними. У сій меляхолії богато Віденців поповнило у новорічну ніч самовбийство.

НОВИЙ РІК В ІТАЛІЇ.

РИМ, 2. січня. — Новий Рік в Італії зазначився боротьбою фашістів із соціялістами та кровавими бійками по ріжних містах.

ОСЛО.

ОСЛО, столиця Норвеґії, 1. січня. — Однині столиця Норвеґії замість Кристіянія називається офеціяльно Осло.

НОВІ АРЕШТИ В КИЄВІ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 2. січня. — З Києва повідомляють, що в останніх днях большевики арештували там знову богато Українців.

Се українські комуністи і безпартійні націоналісти, яким закидують „Украинскую пропаганду".

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ВСІ СПОСОБИ.

До головної канцелярії Українського Народного Союза прийшло таке письмо від відділу 10. в Ансонії, в стейті Конетикаті:

„Наше Товариство імени А. Бончевського, відділу Українського Народного Союза ч. 10. проголосило Ювилейну Кампанію в честь помершого члена блаженної памяти Кондрата, котрий не мало заслужився коло розвою сего Товариства, був довгі літа його секретарем і орґанізатором. Кампанія має тревати від 6. січня, себто від навечірія Христового Різдва, до 14. січня, себто до Нового Року. Проголошуючи сю Ювилейну Кампанію, Товариство кличе всіх своїх членів не забувати на своє рішенне, але всіх сил доложити, щоби Ювилейна Кампанія випала як найкраще. Ми вважаємося одним з найстарших відділів Українського Народного Союза, і тому соромом булоби, якби ми далися перевисшити молодим відділам. Серед наших членів є богато членів основателів Українського Народного Союза, і тому на нас лежить обовязок показати молодим членам, як ми вміємо шанувати й дбати за ту орґанізацію, яку ми основували. Ми мусимо працювати так, щоби ми справді золотими буквами записалися в золотій книзі нашої дорогої орґанізації, нашого Українського Народного Союза. Берімся до роботи всі, і старші й молодші, і покажім, що ми потрафимо зробити спільними силами. Якби кождий з нас зорґанізував по членови, то ми притягнемо до Українського Народного Союза округло двіста нових членів.

„Для переведення Ювилейної Кампанії зорґанізовано немовби постійне бюро інформації. Всякий, хто хоче дістати інформації для себе або другого про приступленне до Українського Народного Союза, най прийде до штору нашого касієра, гр. Дмитра Сидорака, і там її дістане.

„Колись була вимівка, що мовляв не можна богато нових членів зорґанізувати, бо роботи не йдуть. Тепер роботи поправилися і ся вимівка відпадає. Зрештою, як сказано, се частійше була лишень вимівка, як справдішна причина.

„За уряд Товариства імени А. Бончевського, відділу Українського Народного Союза, ч. 10. в Ансонії, в стейті Конетикаті, Адам Млинарик, Іван Нецьо та Дмитро Сидоряк".

Отсе письмо є красним доказом того, що Американці називають ініціятивою, себто здібности починати діло, здібности придумати новий плян для виконання задуманого діла. Сю ініціятиву вбивали в наших людях наше вихованне, школи, цілий суспільний і політичний устрій. Що, однак, вони всі не потрафили в нас забити сеї основної прикмети всякого живучого народа, видимо власне з теперішної Ювилейної Кампанії Українського Народного Союза. Лиш подивитися на ті всілякі способи, якими наші члени стараються осягнути сю ціль, дорогу їх серцю, приєднати як найбільше членів для своєї дорогої орґанізації, а побачимо, що й старокраєва неволя, і пусте шкільне й позашкільне вихованне, не забили в нашім народі ініціятиви. Кождий відділ придумує нові способи на здобутте нових членів, на збільшенне числа своїх членів, на збільшенне сили Українського Народного Союза. В сій енерґічній праці та в сих нових способах для добуття нових членів Українського Народного Союза маємо доказ великої живучости нашого народа. Ся праця нам дає заохоту до дальшої праці. Приєднуванне нової сили вчить нас далі, як сю силу збільшати.

МАЛЕНЬКІ ЗАПИТАННЯ

ЧОМУ СССР?

Кождого разу, коли приходить лист або часопись зі совітської України, увагу звертає на себе почтова марка з образком червоноармійця або кацапа-хлібороба та з написом: СССР.

Коли є „самостійна" совітська Україна, то чому нема марок з українськими образками та з написом УССР чи УРСР?

Візьмім для прикладу Баварщину. Ніхто не скаже, що Баварщина — самостійна держава в складі німецької републики. Вона тільки має де-які автономні права. Але Баварщина має свої окремі почтові марки з особливим рисунком і написом: „Вільна держава Баварщина".

Чому самостійна Україна не має хоча б стільки прав, як автономна Баварщина?

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З Різдвом Христовим!

Нова радість стала, бо Христос родився. Зійшло зерно любови ближнього; засияло світло правди як новий шлях до вічного життя.

Веселиться весь світ християнський і ми з ним. Радіємо в тій святій вірі і надії, що й українському народови за його мучеництво зійде Вифлеємська зірка, що своїм проміннем ясним освітить опущені і збіднілі наші села; що загляне до тюрм ляцьких та звеселить серця і душі невинно катованих наших братів і сестер; що нагодує сиріт і пригорне наших калік-інвалідів; що прожене з наших сердець смуток, жаль і тугу, а приверне радість, бо поверне нам волю і свободу...

Різдво Христове! Ось тут воно, а не на Україні! Не в домах наших рідних! Якже чудно бється наше серце на згадку про се.

Ось тут воно, де хліб білий і всього, чого душа забажає, подостатком. Тут воно, де найбіднійший засідає до вечері при красше заставленому столі аніж може неодин з наших найбогатших в старому краю. Та що з того, коли біля богатого стола смуток важкий вється. Сум найде на лице того, хто лишив жінку і діти, а може і старенького батька й недужу матір у краю. Сумує той, в кого Ляхи замучили брата чи сестру. Засумує і той, що нікого вже не має в краю, ні не зазнав приязни ні життя тут за далеким морем.

Засумує ще й той, що звик вже до нового краю і нових обставин; що придбав маєтку та діждався молодого покоління, яке не зазнало біди; не бачило ні сірака, ні курних хат наших. Засумує, коли відчує, що се поколінне не всилі збагнути душі і серця тих, хто їх батьками, а які в той святий вечір полинуть думками до краю квітистих піль, пречудної пісні і веселого смутку.

Так! Цілком певно полинемо в день Різдва Христового цілою душею до тої коханої країни, яка нам дорога та люба, хоч колись не ставало нам в ній сухарів до борщу на Святий Вечір. Де нас переслідували і гонили і де пристановища для нас не стало.

Тамтуди полинемо всі, що вийшли з того краю; що ногами ступали по Рідній Землиці. Полинемо всі, по волі чи неволі, бо саме серце нас туди поведе.

Неодин з нас почує біль у грудях. Неодин закусить уста, але сліз не здержить. Покотяться вони сріблисті як котились у міліонів тих вигнанців, що коротали свій вік в татарській, турецькій, московській та ляцькій неволі; що й тепер ще скитаються по всіх закутках широкого світа та ждуть на ту Вифлеємську зірку, що виведе їх з неволі у Рідну Землю, до своїх найдорозших.

Бо такий сильний і незмінний закон природи, що нема світа як рідна земля; що немає щастя як у родині, в тихій рідній стороні.

І тій то землі рідній шлемо із сьогорічним Різдвом Христовим все що в нас найдорозше — наше іміґрантське серце, то серце, яке нетерпеливо жде на ту ясну зірку, що має нас завести на незалежну, рідну, українську землю, вольну від всякого врага і супостата.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

о. Володимир Сполітакевич, предсідатель.

Др. Лука Мишуга, секретар

Роля України в Радянському Союзі.

На засіданню президії союзного ЦВК. голова ради народних комісарів України Чубар зробив доклад про стан справ на Україні і діяльність уряду України.

Між иншими Чубар подав такі статистичні відомости про Україну. Україна займає територію в 430.000 кв. кільометрів, з населенням 27,000,000. У відношенні до території цілого Радянського Союза. територія України становить 2 прц., але населення України становить 20 прц. населення цілого Союза.

В адміністративнім відношеню Україна ділиться на 9 ґуберній, 53 округи, 700 районів і 91. 913 сільських рад.

Місце України в економіці Союза радянських республик характеризується такими цифрами: В довоєнний час Україна, добувала 51 прц. палива 72 прц. руди, 70 прц. чавуну, 60 прц. заліза й криці, а крім того давала 54 прц. хлібних лишків і кормів.

І тепер Україна процентово продовжує займати своє попереднє місце в економіці Союза радянських соціялістичних република, а з осібна збереглася попередня роля сільського господарства України для всього Союза.

В 1923 р. Україна дала 378 міліонів пудів хлібних лишків, які покривали потреби инших частин Союза і дали змогу вивезти за кордон 222 міліони пудів.

Наведені дані, по словам Чубаря, кажуть про тісний звязок між народнім господарством Союза і України. Це, не наш погляд, не так. Ті дані вказують, що цілий Союз радянських республік економічо залежить від Украйи, живе лишками української продукції, особливо сільсько-господарської..

Чубар наводив ті цифри і проценти не даром. По-цім він казав, що „потрібний самий уважний учот потреб України, бо дезорґанізація господарства України неминуче відібється на господарстві цілого Союза",. Ці слова нічого иншого не означають, тільки те, що Союз Українськими лишками користається, але мало звертає уваги на потреби України, другими словами, що Україна і тепер експлоатується московським центром, як вона за царських часів експльоатувалася петербурським центром.

Спиняючись на окремих сторонах народного господарства України Чубар говорив, що хоч процес оздоровлення сільського господарства спостерігається, „одначе сучасний його стан примушує нас з великою увагою поставитись до потреб. сільського господарства". Спеціяльно приносив потребу кредитуваня сільсько-господарської кооперації.

Вартість трестованої продукції промисловости України виносила в 1923-24 р., по довійськовим цінам 321 міліонів карб., і збільшилася проти попереднього 1922-23 р., на 121 міліонів карб.., отже промисловість віроджується. Робітників в цій трестованій промисловости є занято 240.500, більше проти попереднього року на 62 прц.

Але не дивлячись на розвиток промисловости безробіття на Україні не зменшується. На 1. червня 1924 р. на 20 біржах праці нараховувалось 194.500 безробітних.

Загальний товарооборот України невпинно зростає. В першому півріччу ц. р. він досяг одного міліярда карб., проти 760 міліонів в попередньому півроці.

Дуже велика активність біляпсу України в зовнішній торговлі. Ввіз і вивіз в цьому році для України виносир суму 87 міл. карб., причім вивіз в десять разів перевищував ввіз.

Чубар домагався, щоби в загально союзному імпортному пляні на найблизчий період для України було забезпечено мінімум 25 прц. імпорту" для заспокоєння нормальних потреб народного господарства України". З цього домагання видно, що Україна, даючи майже цілий експорт для Союза, а імпортованих продуктів мало що дістає.

Скаржився Чубар і на те, що мало звертається уваги на справу електрофікації України. В той час, коли на території Росії вже виник ряд великих районних стацій, а на Україні будується тільки одна стація.

У внутрішній торговлі — казав Чубар — приватний капітал поволі зменшується, але приватний капітал всеж відограє велику ролю, особливо в хлібозаготовках.

Міське господарство на Україні потроху відбудовується. Місцевий бюджет міцнішає. Збільшується асиґнування на потреби села.

Стабілізується шкільна мережа. Кількість шкіл на Україні сягає 16.257 і охоплює 1,544, 000 учнів. Кількість студентів у Бузах доведено до 28.000, серед них робітників і селян 55 прц. Буджет Наркомосвіти в цьому році становить суму 31 міль. карб. проти 14 і пів міл. карб. в минулому році

Цей реферат Чубаря союзний ЦВК прийняв до одобрюючої відомости, а практичні пропозиції українського уряду передано до спеціяльної комісії для розгляду.

Цікаво, що там Чубарю скажуть на його нарікання і на його жадання. Мабуть скажуть, що солідарність працюючих усього Радянського Союза вимагає, аби Україна далі давала хліб на прокормлення инших членів Союза і для експорту за кордон а на доказ тої солідарности не жадала для себе ніякої електрифікації, як також закордонних товарів...

Н. Н.

УРЯДОВА УКРАЇНСЬКА МОВА.

В 1576 р. король Степан Баторий запросив до себе деяких панів листами, що були писані польською мовою. Пани образились та написали до короля:

„Найяснійший милостивий короле! Наші вольности та права нарушаються тим, що з канцелярії вашої королівської милости посилаються до нас листи, писані польською мовою. Задля чого ми просимо вашу королівську милість покірними просьбами на булучі часи зберегти в цілости привілеї та свободи наші, наказавши, щоб до нас з канцелярії вашої королівської милости присилаємі були листи в руській мові". (Акти Західної Русі т. III. сторін 187).

В 1632 р. українське панство зажадало, щоб усі документи писались тільки в українській мові, а написані в других мовах рахувати не дійсними.

Свято відродження.

(На коляду Рідній Школі).

Наближається Світлий Празник Різдва!

Український Народ, розчевертований на своїх прадідних землях, розпорошений лихоліттем і по других частинах широкої землі, буде стрічати сей великий Празник традиційною колядою.

Сей день зеднає наших Братів і Сестер, що далеко за морями шукають красшої долі, з їх Рідним Краєм, із невмирущою надією на побіду нашої національної справи, — духом обєдиниться велика українська родина.

Се душевне обєднанне повинно з кождим днем затіснюватись. Воно повинно пригадати нам національні обовязки і спонукати нас до їх точного виповнення. Нашим обовязком не лише охоронити нашу молодь від національної заглади, але й виховати на свідомих, характерних, відданих свому народови громадян.

До сеї мети мусимо йти двома шляхами: обороною українства в державному шкільництві та обороною державного українського шкільництва усіх типів, для всіх ділянок нашого життя, щоб вони в теперішньому часі систематичної денаціоналізації українського державного шкільництва зберігали українську дитину й ширили українську ідею та заступали нам зруйноване українське державне шкільництво.

Се велитенське завданне вложила українська суспільність на Українське Педаґоґічне Товариство. А в допомогу Товариству мусить стати кождий Українець і кожда Українка в краю, чи закордоном, чи за широким океаном, і до праці мусить приложити свою руку.

Світлий Празник Різдва Христового всіми центральними установами українського народу в краю і в Америці назначений Днем Рідної Школи (від 6-ого до 20-ого січня). ПІД ТЕПЕРІШНЮ ПОРУ ВІН МУСИТЬ СТАТИ ВСЕНАРОДНЬОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ.

Таким чином велика ідея РІДНОЇ ШКОЛИ зединить нас, всіх Українців в одну велику солідарну громаду, яка мусить доконати і доконає великого діла.

Львів, дня 15. грудня, 1924.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА:

Бронислав Янів, голова. Др. Степан Біляк, секретар.

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ПРАЗІ

Дня 28. XI. у великій салі праського Ґеольоґічного Інституту відбулась інсталяція нового ректора Українського Вільного Університету Ф. А. Щербини. Присутні були заступники ческого Карлового Університету й чесько-словацьких міністерств, представники українських високих шкіл та організацій і численні гості.

Уступаючий ректор проф. др. Іван Горбачевський, привітавши присутних, прочитав звіт про діяльність Університету в минулому академічному році. Професорська колеґія складалася з 12 звичайних професорів, 3 суплєнтів, 3 доцентів і 2 лекторів. Протягом року були покликані нові професори і доценти: пп. Шелухин, Андрієвський, Яковлів, Бородаєвський, Буткевич і Залозецький. Степень доктора дістали на Університеті три особи. Завдяки особистій допомозі президента републики Т. Г. Масарика, Університет мав змогу утримувати 10 професорських стипендистів.

Студентів на Університеті числилося в зимовому семестрі 580 і в літному 449. Серед студентів були, крім Українців, Чехи, Серби, Німці, Мадяри, Болгари та інші.

Навівши на закінчення короткі біографічні відомости про нового ректора, проф. І. Горбачевський передав до рук проф. Ф. Щербини уряд ректора і побажав йому успіху на сьому становищі.

Проф. Ф. Щербина прочитав тоді свій інавґураційний виклад про еволюційні зміни в ідеольоґії статистики, а потому подякував усім присутнім за участь у сьому скромному святі. Трикратною „Славою" в честь Чехо-Словаччини та її президента свято закінчилося.

Проф. І. Горбачевський залишається надалі проректором Університету.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ.

(За грудень, 1924).

I. ПРИХІД.

1) З перенесення з попереднього місяця		$344.80
2) Прихід в грудні:		
а) Народній податок	$661.25	
б) Рідна Школа	371.15	
в) Інваліди	231.55	
г) Ріжні	320.75	1,584.67
Разом		$1,929.47

II. РОЗХІД.

а) Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	300.00	
2) Боєвий Фонд	250.00	
3) Інваліди	250.00	
4) Сироти	100.00	
5) „Просвіта" у Львові	100.00	
6) Політичні вязні	100.00	
7) Політична еміґрація	100.00	
8) Краєва преса	80.00	
9) Національний Музей	60.00	
10) Реміснича Бурса	50.00	
11) Народній Дім в Холмі	50.00	
12) „Червоній Калині" у Львові на видання книги: Історія Української Галицької Армії	25.00	
13) Пересилка	18.45	$1483.45
б) Платня секретаря		150.00
в) Рент		25.00
г) Кошти дороги		10.00
д) Телефон		5.25
е) Папір і стемпси		8.00
Разом		$1,681.70

Прихід в грудні	$1,929.47
Розхід	1,681.70
Остається в касі з днем 1-ого січня, 1925	$247.77

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

ЯК ЗБИРАТИ КОЛЯДУ НА РІДНУ ШКОЛУ?

1, В кождій місцевости треба основати **Комітет Рідної Школи**. Почин до оснування такого Комітету повинні дати вже істнуючі в громаді українські установи — а коли таких нема, то свідоміщі одиниці в місцевости. Тільки не ждати, щоби хто другий розпочав діло, а самому його починати.

2. Комітет Рідної Школи вибере старшину і опрацює подрібно програму праці. В першу чергу треба зорганізувати **колядників, які мають пійти з колядою від хати до хати в часі Різдва, Йордану і Нового Року.** Під колядою розуміємо святочну збірку на Рідну Школу. Імя і назвиско кождого жертводавця, його адресу і висоту коляди вписувати на окрему лісту.

3. Попри коляду треба доконче перевести поголовне **членство Рідної Школи**, т. зн., що кожда українська одиниця, отже й діти мусять бути членами Рідної Школи. Членська вкладка виносить **1 дол. на рік**, а бідні можуть платити навіть місячними ратами.

4. В часі від 6-го до 20-го січня повинен Комітет Рідної доконче уладити на дохід Рідної Школи аматорську виставу, концерт, забаву, — а сі уладження попередить короткий, ядерний відчит про вагу Рідної Школи.

5. Комітет Рідної Школи має постійно працювати над поширенням ідеї Рідної Школи.

Писати і висилати гроші на адресу:

Ukrainian Pedagogical Society, Rynok 10, Galicia, Europe.

Головна Управа Українського Педаґоґічного Товариства.

ДОПИСІ.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ.

На Рідну Школу й інвалідів.

І в нашій малій місцевости не забувають добрі люди на народну справу і при кождій нагоді її підпирають. Тимбільше, що наш парох о. сов. Чаплинський все пригадує народови старий край та його потреби. Недавно зібрано підчас Служби Божої $11 і вислано їх до Обєднання з призначенне на Рідну Школу і інвалідів.

Тепер прийде коляда то знова щось призбирається. От так чим можемо тим і помагаємо.

Яків Резнік.

ВЕНДЕРҐРИФТ, ПА.

Так можна сказати про нашу громаду, хоч соромно і болюче таке писати. Десь по інших громадах рух, йдуть збірки на народні цілі, відбуваються віча і наради. А у нас як не в людий, хоч Українців доволі і можнаби почати добру роботу, якби була охота і добра воля. Але щож; одні хорують ще далі на хоробу Леніна-Троцького, другі на вуха не чують, коли до них заговорити про поміч краєви, треті на очі не бачуть як другі браття складають жертви для своїх обідраних братів, а знова ті, що поженилися з Польками гнуться перед ними як зогнила гиляка над багном.

Народний податок можна було ледви в трох зібрати. Микола Чайковський, Олекса Кричковський і Теодор Чорній зложили по три доляри і вислали до Обєднання в Філядельфії. А деж ділася решта Українців?

Не пора тепер на таку байдужність до народної справи, бо це великий злочин супроти свого народа. Тому нехай з новим роком ввійде новий дух до нашої громади і нехай наша громада буде така як і другі. На початок нової роботи зложім гарну коляду на Рідну Школу, а тим направимо то, що ми через свою байдужність занехали.

Теодор Чорній.

ЛЮБІ РОДИМЦІ!

В своїй хаті своя правда
і сила і воля.
Т. Шевченко.

Послушні його словам ми, громадяни села Заднишівки, по великих зусилях приступаємо до будови власного народного дому, щоб не тинятись нам більш в комірне та перед порогом чужої хати жебрати ласки.

Почисливши наші сили бачимо, що тяжко прийдеться нам подолати всі перепони а передовсім фінансові по так великім знищенню села світовою війною. Тому щоб так добре діло не стало тільки на словах, треба нам всі оден рука в руку показати лихим сусідам, що думка станеться ділом. Тому, любі браття, в імени нашого майбутнього звертаємось до Вас та кличемо — поможіть! В кого ще бе щире українське серце, в кого ще душа не глуха на народні обовязки, в кого щира і добра охота помочи кому дорога батьківщина, котрої хлібом ви виросли, — нехай кождий щирим датком допоможе нам в розпочатім великім ділі; не пожалуйте самі лепти на ту ціль най других до себе захопіть.

Кличемо і до Вас Любі Сестрички, не відмовте і Ви нам помочі в зачатім ділі, нехай Ваша щира лепта буде красою в нашій рідній хаті! Нехай між Вами не буде ні одного Українця ні одної Українки, котрі би нам в тій тяжкій хвилі з помочию не прийшли.

Тому ще раз кличемо повною грудею: „Поможіть нам!" Нехай той рідний голос „Поможіть!", котрий лунає з над крутого Збруча, відгукнеться стократно ген далеко за широким морем в землі Вашингтона, в кождій українськім серцю.

Маємо надію і віримо, що клич наш привитаєте щиро і незаведете нас і як досі не завели Ваші щедрі жертви для нашої безталанної батьківщини.

Сильні в надії до Вас шлемо нашу щиру укр. подяку „Спасибіг" для всіх чесних жертводавців, яких імена будуть записані нестертими буквами в кождім укр. серцю, як рівнож в пропомятній таблиці нашого Народного Дому.

Так всі враз за одно щоб
В своїй хаті жить по свому
Не коритися нікому
Лад найкращий завести.

Заднишівка, 30. жовтня 1924 р.

ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ":

Теодор Мотика, голова; **Іван Пина**, м. голова; **Тимотей Дмитрів**, секр.; **Володимир Чучмій**, скарб.; **Мих. Мельник**, бібліот.; **Василь Федорович**, господар.

(Печатка Чит. „Просвіти").

Низше підписаний Комітет отримав Просьбу від уряду Читальні Просвіти села Заднишівка, котру подаємо до відома Українцям зі села Заднишівки замешкуючих в Америці і Канаді. В просьбі проситься нас всіх братів і сестер щоби їм помогти побудувати Народній Дім, і вже на повисшу ціль вложили свої жертви по десять (10) долярів: Т. Войтович, М. Кавецький, Г. Чорній, І. Старик, Т. Милещук, П. Милещук. Я. Омельчук. А що в Америці і в Канаді нема ані одного такого нашого Українця з нашого села, котрому не булоб на гадці рідний край, а тим більше родинне село, тому відносимося з просьбою, щоб кождий Українець і Українка з нашого село зложили свою жертву не лише ті, що замешкують в Ню Йорку, але і всі ті, що мешкають по контрах і в Канаді, а кожда прислана жертва буде публично оголошена в часописях.

Кромі того сей Комітет постараеться о фотоґрафії всіх жертводавців і зробиться одну велику з всіх жертводавців, котру відошлеся до читальні рідного села, де наші браття і сестри та знакомі будуть могли побачити наші лиця та радуватися нами, що ми їм допомогли побудувати Народний Дім Сподіємось, що жаден з родимців не відкажеся від так благородного діла. Нехай кождий дасть по своїй змозі; доложить свою цеголку під сей народний дім, в своїм селі, а коли котрий би з нас вернувся до рідного села не мусів би червоніти зі встиду, що ми бувши в Америці і нічого не дали на так благородну ціль. Бо як нам відомо, наші браття і сестри не мало натерпілися всякого лиха і потратили своє майно і здоровлє. Богато було і таких, що віддали навіть своє життє за Неньку Україну. Тож памятаймо, Браття і Сестри, що наша повинність їм за се віддячитись, а нам від них за се буде повага, слава і честь, що виконаєм їх просьбу.

Тому щоб їх не засмутити, а потішити, даймо яркий доказ, що не подаємося в долину, а в гору підносимося, складаймо жертви і не допустім до наруги над святим ділом, поможім своїми лептами довершити зачате ними благородне діло. За дружню поміч для нашого села згоди сердечно дякуєм. Ласкаві жертви проситься слати на адресу касіера: Микола Кавецький, 16 E. 109 St., New York, N. Y.

ЗА КОМІТЕТ:

Т. Милещук, І. Старик, М. Кавецький, Т. Войтович, Г. Чорній, Я. Омельчук, П. Милещук.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

МІСЯЦЬ „РІДНОЇ ШКОЛИ" В НЮ ЙОРКУ.

Місяць грудень 1924 року був місяцем старокраєвої „Просвіти" в Ню Йорку. „Союз Українських Народних Товариств м. Ню Йорку" перевів акцію в користь сеї матери українського народного руху, уладивши одно загальне віче та цілий ряд викладів про „Просвіту" на мітінґах українських товариств в Ню Йорку. Наслідком сего кільканайцять товариств ухвалило пожертви із своїх кас для „Просвіти" та — оскілько дотепер можна обчислити — понад 300 нових членів вписалось у „Просвіту", кожний вплачуючи по два доляри на 1925 рік. Ся акція ще не замкнена, бо ще де-які товариства мають мати мітинґи в найблищих днях, де справа „Просвіти" буде порушена. Але взагалі можна надіятись, що ся акція дасть около 1.000 долярів для „Просвіти".

Різдво і час коляди по Різдві — се знов час збірки на „Рідну Школу" в старім краю.

Що се є „Рідна Школа" — не треба виясняти. Рідна Школа — се наші ґімназії, наші бурси, наші виділові школи і народні школи по спольщених містах.

Тепер „Рідна Школа" змінює свою програму — звертаючись до закладання промислових шкіл. Промисел здобуває нам міста. Свідома промислова кляса визволить нарід.

Хто підпирає „Рідну Школу", той підпирає українізацію наших міст.

Тому „Союз Українських Народних Товариств м. Ню Йорку" заряджує, що слідує:

1) **Час від Різдва до кінця січня с. р. є місяцем „Рідної Школи";**

2) **Колядники „Союза Українських Народних Товариств м. Ню Йорку" підуть по місті з колядою на „Рідну Школу" в Галичині;**

3) **Всі українські товариства в Ню Йорку повинні ухвалити датки на „Рідну Школу" в старім краю.**

4) Всі датки треба передавати на руки касієра „Союза Українських Народних Товариств" п. О. Баляса, або слати просто на адресу „Рідної Школи", котра є така: **UKRAINSKE TOWARYSTWO PEDAGOGICZNE — Rynok 10 — Lemberg, Galicia.**

Ню Йорк, дня 1. січня 1925 р.

ЗА „СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТОВАРИСТВ м. НЮ ЙОРКУ":

А. Свитак, голова; **О. Баляс**, кас.; **М. Никифорчин**, секрет.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Місцевий Центральний Комітет в Рочестер, Н. Й., з нагоди Рождества Христового висилає своїх колядників по коляді в місті Рачестер, Н. Й. і околиці. Колядники будуть заступати слідуючі товариства:

Бр. св. Йосафата: Николай Мурашко, Михайло Бінашевський і Дмитро Мацьковський.

Тов. Вільні Козаки: Олекса Луців, Стефан Ґереґа, Сенько Кучмій.

Бр. св. О. Николая: Стефан Свирида, Іван Головка, Василь Луцишин.

Оборона України: Никола Стрілець, Никола Кучмій.

Сестрицтво Рожд. Пр. Богородиці: Софія Гунька, Анна Лотоцька, Анастазія Войцеховська.

Читальня Просвіти ім. Ів. Франка: Михайло Рудий, Константин Шевчук.

Просвітний Кружок: Мирослав Січинський, Романів, Петро Ковтун.

Український Американський Горожанський Клюб: Николай Пелкий, Николай Швець.

Тов. Запорожська Січ: Петро Гринів, Василь Пукіш.

Отсим поручаємо наших Колядників Українцям міста Рочестер і околиці і просимо прихильно віднестись до висше згаданих Представників Бр., Тов. і Сестрицтва та по змозі дати дар на Рідну Школу в Рідному Краю.

З сеї нагоди Центральний Комітет усім жертводавцям і взагалі усім Українцям желає веселих свят і щасливого Ново Року, прожити в згоді многа. Літ. Христос Раждаєся.

ЗА УРЯД ЦЕНТР. КОМІТЕТУ:

Уряд з 1924 р.: **Николай Мурашко**, предс.; **Сенько Кучмій**, касієр; **Василь Луцишин**, секр.

Уряд на 1925 р.: **Николай Пелкий**, предс.; **Стефан Ґереґа**, кас.

ЧОРНІ Й „БІЛІ" МУРИНИ.

(З львівського Діла).

Поневолені народи й їх положення дуже часто прирівнюється до незавидного становища Муринів. Звідсіль повстав спеціяльний термін: „білі Мурини" на означення безпросвітности, крайного запущення, політичного, культурного й соціяльного недорозвою, погірдливости, нужди і неволі. Та хто зна, чи сьогодня можна вже говорити про чорних Муринів — як про пасербів долі. Навпаки, як свідчить звіт з національного неґритянського конґресу в Шікаґо, чорні Мурини своїм одушевленням, витревалою й невсипущою працею, єдністю і впертим напруженим змаганням вибилися на вищий щабель економічного розвитку, здобути почесне місце в сімї народів. Таким чином назва „білі Мурини" втратила — так сказатиб — своє етимольоґічне й прирівнююче значіння, хоч те положення, в якому колись находились чорні Мурини, відносно богатьох поневолених европейських народів не тільки не перевелося, але ще й скріпилося після світової війни.

Ось що подають часописи з нагоди неґритянського конґресу в Шікаґо:

Всім відомо, що Неґри в Зединених Державах Америки на протязі довгих століть були позбавлені всякого права. Чоловік чорної раси не значив там за лахман і був безборонний перед брутальним кодексом „судді лінчу". У чиїх жилах підозрівали хоч би одну краплину „чорної крови", цей був у погорді і виключений від всякого товариства.

Тимчасом у відносинах Неґрів до Білих заноситься тепер на далекосяглу зміну. „National Negro Business League" святкував на днях 25-літний ювилей свого оснування. З нагоди цього свята оголошено деякі вельми замітні цифри, які найкраще освітлюють економічний, соціяльний та освітний розвій американських Муринів за останніх 25 років. І так майно Чорних в тому часі зросло з 300 на 1,700 міліонів долярів. Їх видатки на науку піднеслися з 10 на 32 міліони долярів, а майно їх в церковних будинках від 45 на 95 міліонів долярів. В американській промисловости понад 20.000 Муринок знаходиться тепер на становищі управительок всяких заводів. У свобідній фаховости чорна раса так самосильно заступлена. Неґри мають понад 2.000 драматичних артистів, 50 архітектів, 259 (в тому 108 жінок) малярів, різьбарів та учителів мистецтв, 315 (в тому 44 жінок) письменників, журналістів і публіцистів, 19.671 (в тім 228 жінок) духовних всяких віроісповідань, 207 аптикарів, 1.063 (в тім 496 жінок) управителів та професорів на університетах, 1,1000 дентистів, 1.000 адвокатів і суддів, 3.800 музиків, віртуозів і професорів музики, 200 інжинірів, 500 фотоґрафів, 3.500 лікарів та хірурґів і 320 цирульків (фельчерів).

Читаючи ці числа короткого справоздання, жаль стискає душу за нашу вбогість. Ми, що є великою сорокміліоновою европейською нацією, яких тільки під Польщею є понад сім міліонів, чи можемо своїми здобутками й надбаннями рівнятися з чорними Муринами? Чиж не стидно нам, що в нас немає ні одної кредитової інституції у великому маштабі, ні одної ґрандіозної кооперативи великого европейського розміру, взагалі установ, що скріплювалиб і виказувалиб вищий ступінь економічного розвитку? А преціньь однодоляровий уділ створив би тут чудеса при нашій чисельности! Не інакше є з нашою освітою, промислом, ремеслом, купецтвом та иншими вільними званями. Скрізь малодушність, зневіра, застій, упадок. В хвилі, коли треба якнайбільшого одушевлення до праці, ми преспокійно сидимо бездільно, заложивши руки і чекаємо змилування.

Чомуж воно так, чому самі з твердою вірою не будуємо своєї будуччини? Чому не розбудовуємо свого життя так, щоби у всесторонньому розвитку дорівняти чорним Муринам?

Крайна пора отрястися з отупіння, взятися за працю, працю творчу, продуктивну і велику, а в першу чергу за створення такої кредитової інституції чи кооперативи, яка була би основою і коренем всього економічного розвитку.

Др. Й. Пеленський.

СТО ЛІТ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА.

(Д. Дорошенко. Покажчик літератури українською мовою в Росії за 1798—1897 роки).

Пильний і невтомний діяч на полі українського письменства, проф. Дмитро Іванович Дорошенко, недавно закінчив нову велику працю, яка займе почесне місце поруч з його „Славянським світом", Українською Історіографією" та иншими подібними творами, без яких нині не може обійтися ні один освічений Українець.

Новий „Покажчик літератури українською мовою" подає певне перечисленнє всіх українських творів, що були надруковані в Росії протягом перших сто літ істнування нового українського писменства. Рік за роком проходять перед читачем, як живі й на основі назв та чисел, можна тут наочно побачити, як човен українського писменства „то потопав, то виринав", як вогник українського слова то ледве блимав, то ясно горів.

Нова доба українського писменства, як відомо починається 1798 роком, коли вийшла з друку перша частина „Енеїди" Котляревського. Цим роком автор і починає свій „Покажчик".

Та на перших порах лише мало нових українських творів. появлялося у Росії. По виході першого видання „Енеїди" минуло цілих 9 літ, поки зявився ще один український твір. То була „Ода по случаю временного ополченія", написана Гр. Кошицем Квитницьким і надрукована в 1807 у „Вістник-у Європ-и".

Через рік вийшло друге виданне „Енеїди", але потім знова прийшло пять літ, поки зявився ще один український твір. Це знов було „Ода", але вже не першого автора, а Петра Данилевського, й надрукована вона була не в московськім журналі, а самостійною книжкою, хоч і в 22 сторінки лишень.

Тепер українські твори починають появлятись вже частійше — принаймні кождого року по одному. Вони стають і більше цінними по змісту: появляється „Украинскій Вѣстникъ" з першими творами Гулака-Артимовського (1818), виходить перша українська граматика О. Павловського, перший збірник українських пісень Цертелі (1919).

Двадцяті роки принесли тільки 9 нових українських назв, але зате серед них були нові твори Гулака Артемовського, перші твори Квітки-Основяненки й збірних українських пісень М. Максимовича.

Тридцяті роки вже були добою розцвіту українського письменства. Малий струмочок, що на початку століття ледве дзюрчав, тепер обернувся в широкий і шумний потік.. Замість тих назв, на які спромоглось нове українське писменство за перших 30 літ свого істнування тридцяті роки дали вже цілих 47 нових назв українських літературних творів. Раніше не припадало навіть одної цілої назви на рік, а тепер кождого року вже виходить мало не пять нових назв. І серед нових робітників на ниві українського письменства вже стрічаемо імена Л. Боровиковського, Е. Гребінки, І. Срезневського, О. Бодянського, П. Лукашевича, М Костомарова то Л. Метлинського.

Як це не дивно, а сорокові роки — роки найбільшої творчости Тараса Шевченка — принесли менше українських публікацій (32), ніж попереднє десятьлітте. Зате серед тих нових публікацій знаходимо головні твори Шевченка, перші твори Щоголева та Куліша й перші видання українських пісень з нотами.

Булоб занадто довго і марудно переказувати рік за роком дальший зміст праці проф Дорошенка. Щоб полекшити собі й читачеви роботу, наведемо коротку табельку, яка ще більше наочно покаже ступневий і невпинний розвиток українського писменства.

Роки.	Число назв.
1798—1809	3
1810—1819	10
1820—1829	10
1830—1839	47
1840—1849	32
1850—1859	65
1860—1869	151
1870—1879	134
1880—1889	257
1890—1897	290
Разом	1008

Наприкінці свого „Покажчика" автор трохи доповнює ці відомости й долучає до них ще 7 назв. Таким чином усіх назв за сто літ вийшло 1015.

Чи міг думати Котляревський, коли вперше випускає у світ свою „Енеїду", що за сто літ з його жолуддя виросте такий могутній дуб! Але воно так сталось, і не могло воно інакше статись, бо творчу силу українського народу можна тимчасово приспати, але вбити її не можливо. І досить було, щоб один геній показав дорогу, як десятки инших геніїв і просто талановитих людей кинулися в тім напрямі й створили те, що нині посідаємо: сучасну українську літературу.

Велика шкода, що досі не маємо „соборного" Покажчика де рік за роком було б показано, як розвивалося українське письменство на всіх українських землях. Окремий показчик маємо для україн. земель бувшої Австро-Угорчини (зладив його Ів. Ом. Левицький). Нині маємо Дорошенків показчик для українських земель бувшої Росії. Очевидно, коли буде одна соборна Україна, тоді буде й один соборний показчик.

А наразі треба з високим узнаннем привітати працю проф. Дорошенка, як річ дуже цінну саму по собі і як необхідне джерело для дальших дослідів над українською бібліографією.

Радянин.

БУЦЕНКО ПРО УКРАЇНІЗАЦІЮ.

У святочному числі „Більшовика" присвяченому семій річниці жовтневої революції, з 7. падолиста секретар ВУЦВК. Буценко містить статтю п. н. „Сім років національного будівництва", в якій в справі українізації пише таке:

„Коли взяти цифри і відсотки, що характеризують наші досягнення в українізації, то ми можемо сказати, що богато де-хто з нас досить таки кепсько засвоїли заповіти Ілліча, бо дотримуємось старих урядовських великедержавних прінціпів, що підривають національну політику. Треба закликати широкі трудящі маси України, закликати наших службовців, нашу радянську інтелігенцію до найшвидшого закінчення українізації і рішучо боротися з перекручуванням національної політики". „Ми повинні сказати, всім тим, хто думав, і не перестає думати, що декретет про українізацію був тимчасовим кроком, а тепер є зайвим, ми повинні їм сказати, що такі думки — решткі урядового русопятства", що абсолютно не вяжеться з нашою політикою".

Найкращим способом боротьби з тим „русопятством", це не на словах, а наділі дати можність широкого розвою української культури та зуміти обходитися без „русопятів". Як може українізуватися життя, коли такі відповідальні становища, як секретар губкому партії „вибірається" свіжий родовитий Москаль, який передцим України з блиська не бачив, не знає місцевих умов, не володіє мовою місцевого населення, як ось новий секретар київського губкому? Як він буде вимагати від них українського урядування і українського говорення, коли сам крізь і всюди буде чесати по московськи ? А з нього будуть й инші приклад брати. Свої симпатичні уваги Буценко повинен би звернути передовсім до ЦК. РКП., відтак до ЦК. КП(б)У., до членів ВУЦВК., а відтак уже до службовців, до інтелігенції і до трудящих мас. Трудящі маси люблять добрий приклад. Без цього не піде!

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧЕРІ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ.

В днях 27. падолиста і 4. грудня в каварні „Уніон" в Празі відбулися чергові вечірки Союзу Українських Журналістів і Писменників. Дня 27. падолиста виступив з своєю новелею молодий письменник І. Крушельницький, а 4 грудня поет Б. Гомзін прочитав свій новий поетично-фільософський твір „Еклезіяст" Як на першому так і на другому вечері з приводу прочитаного відбулися дискусії. Управа Союз. У. Журналістів і Писменників постановила влаштувати в найблизшому часі низку вечорів з приводу: століття народин укр. поета Щогліва, 50-ліття з дня смерти С. Руданського, 25-ліття літературної діяльности Петра Карманського.

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за **В. Лозинським** переповів **М. Ценівський.**

(Продовження)

(12)

VI.

„ПАВПЕР".

Ледви небо зачервонілося від ранньої зірниці, як я пробудився. Ще всі спали. Змовив я молитву і з вдячним серцем для Божого провидіння, що мене нещасного хлопця пригода не завела ані між лихих людий, котрих усюди увихалося богато в ці неспокійні часи, ані не видала в татарські руки. А це — як тепер я бачив — легко було вчорашнього дня, колиб я був не стрінув цього доброго товариства. І вийшов я зліса, чи на світі безпечно.

Не видно нікого, куди оком засягнеш. По далекій доріжці, що білілася між зеленими полями, не йшов ніхто ні не їхав. Але й Татарів не було сліду, видно ці їх останки вчорашні вже повтікали з околиці. Вернув я на лісну полянку, добув із кишені молитвенник і почав молитися.

Перший пробудився Кирницький. Коли побачив мене з молитвенником у руці, каже здивований:

— А ти вмієш читати! Ну, дивіться, я знаю таких, що в оксамитах ходять, а читати не вміють, а цей сільський хлопчак читає! А що ти ще вмієш?

— Нічо — кажу я на це. — Я мужицька дитина, тай ще до цього сирота, про науку й не думати. Хліба й даху над головою не маю.

— Ага, — каже Кирницький — то й не знаєш, який то „Гіркий початок науки". Коли цікавий, то послухай:

„Гіркий початок науки".

„От юж і я вандровний пахолок
Пришовем до вас на той столок
Барзо бим вам рад що приповісти
Але, здоровя вам кажучи, хоче ми ся [їсти,
Як то наша школа уміє,
Же неедин сидячи за столом, з голоду [умліє
Коли то я, панове, першого дня прий- [шов до школи,
Дали мині їсти і пити доволі
І зараз мене дяк до себе узяв,
Аж третого дня книжку у руки дав,
І сказав мені першую літеру „аз"
Коли мя затне по пащеці раз.
Буки, віди, глаголь, добро, єсть, жи- [віте,
Озміть его, хлопці, і на столець поло- [жіте.
Зіло, зімля, і, іже, како, люде, мислі- [те
Наш, он, о, покій
Хочу утечи, а хлопці за мною, як у [пропій
Рци, слово, твердо
Же у мині посікли кости, як ткацкоє [бедро
от, ци, черв, ери
Утікаючи забивемся з гори.
Ір
Упавем у вир
Омега, я, юс, кси
Кусали мя з заду, як пси
Аж коли пришло до нещасної фтити,
Тогда мя стали всі оттії поганці сту- [пом бити.
Що маю чинити? Ци би ся з ними би- [ти, чи ли утікати?
Мусілемся за піч до школи сховати".

— Так бачиш, Івасю — говорив дальше Кирницький — я такий бідний як і ти. Ні даху ні хліба власного не маю. Та вчуся, як можу. Пан Ілля помагає мені й инші добрі люди у Львові, бо я павпер.

— А що значить: павпер? — питаюся.

— Павпер, по латині вбогий, так у нас у Львові в Ставропигійській школі називають убогих школярів.

— Добрі там люде у вас мусять бути — кажу — між такими людьми то й сонічко тепліще.

— Всюди є добрі люде — каже павпер — всюди сонічко тепле. Або де ні?

— У нас! — відповідаю. — У нас, колиб я хотів бути такий павпер, то мене собаки загризли би! Видно я ласки Господньої негідний, а за людською ласкою такий убогий хлопець, як я, далеко не зайте.

— А я її певне також негідний, а таки в далеку дорогу вибіраюся й не трачу надії, що там зайду, де йду.

— А де йдеш?

— До Падуї.

— О то певно дуже далеко, ще може дальше як до Варни, в поганський край, де мій батько повіз віменський крам.

Розсміявся голосно павпер і каже:

— Бо ти думаєш, що я так лише хочу мандрувати і тут зараз із ліса до Падуї вибіраюся. Як скінчу школи у Львові, то пійду до Італії, до Падуї — і там в академії буду вчитися.

Мені соромно було, що я так ніщо не знаю, ніколи не чув про піяку академію й кажу:

— А потім будеш паном?

— Паном я не буду, бо знаєш паном треба вродитися, тай я не дбаю так за те, як радше, щоби бути вченим чоловіком. Doctor clarissimus.

— Доктор клярісімус! — повторяю.

А потім дуже сумно зробилося мені та дуже тяжко на душі, що ось инші, такі вбогі як і я і такі молоді як я, а вже знають куди йдуть і де зайдуть і яке завтра їх жде за Господньою волею.

А я не знаю, де маю голову приклонити, чого шукати та чого ждати. Я наче цей бідний листок, гнаний вітром, непевний, де несе мене доля і до якого кине тай де загину. Не міг я здержати жалю і заплакав, закрив лице руками.

— Гожо ти плачеш Івасю, — каже до мене павпер. І видно, що милосердиться надімною від щирого серця, сідає біля мене й обіймає мені раменем шию:

Послухай, навчу тебе гарної пісоньки, такої успішної для вбиття смутку, що хіба молитва від неї успішніща. Послухай:

„Боже провидіння.

Кто тілько знает, же Господь на небі,
Нех ся не журит о своей потребі;
Коли Спаситель розказал нам жити,
То й розгадает що їсти і пити,
Одежду дасть грішному тілу,
Упасти не дасть свому ділу.
Тілько всякі справи
Кинь в руки ласкаві,
Будеш доброй доли
Не згинеш ніколи
При Єго милости.
А хоць хто прикро і на тебе глянет,
Вдові, вироті нех серце не вянет.
Крикнеш до Бога: „Ратуй мя, Господи,
І потішай мя во моей пригоді!"
Прудкая пред ним летит стріла,
Твоего ані рушить тіла.
В полудень і в нощі
Близший Бог помощі
Ані з своїми брати
Тужи вічной страти
Господь Бог над нами!
А пташенята ні орут ні сіют,
Хоць би збирали, деж тоє подіют?
А наш Бог Отец всейко тоє живит
Кождий своїм оком нех ся в небо [дивит.
сне небо облакам прикрием,
Дробнейким дождем землю зліет.
Годует бидлята,
Навет крученята,
Не скупит так дати,
Кождому звіряти
Благодарит щіре.
А южеж я тепер ані гадки маю
Бог мой надія, в нем ся потішаю.
Юже я тепер не боюся лиха,
Бог мой надія, Бог моя потіха.
Он мене глядить ак власного ока,
Берет под скридла хотяй то з висока
З милосердя свого
Не дасть мя грішного
Хоч за тяжкі гріхи
Людям на посміхи,
Ніж роздав, болш має."

Я слухав цієї гарної пісні, а за кожнім словом павпра вплівала мені розрада до серця. Повторив мені її щераз, бо я просив його.

— Як бачу, вмієш читати — каже дальше павпер — отже як будеш у Львові, позичу тобі книжечку з цими піснями тай инших дам тобі книжок. Світ тобі прояснитья, бо і в нас у школі вчили нас, що кому в душі ясно, тому і світ ясний.

Задумався я над цим усім, що мені говорив Кирницький. А було над чим. Усе було для мене нове й чудне, наче з чужої, дуже далекої країни, про котру я досі ніколи не чував, щоби могла десь бути на цьому світі. Так мені було, як колиб мене хто відразу зпід землі на світло випровадив, або замкненому в темній коморі вікно на світ вирубав. Вже мені так раз вирубали вікно на світ далекий. Було то тоді, коли Семен оповідав мені про Січ, про козаків, про Чорне море, про свого батька Опанаса — тепер ось вирубав мені друге вікно цей павпер.

Та я чув уже тоді добре, що ніодин із цих двох світів не буде мій, що не пійду ні Семеновим ні Кирницького шляхом — але якимсь третім, моїм власним. А який буде, де зайду ним, як знати, коли я ще не вступив на нього? Так роздумував я, коли наразі павпер викликнув:

— Гей, вже сонце високо на небі, треба збудити пана Іллю й радитися, як до Львова дістатися!

Став отже собі цей павпер посеред поляни й почав голосно співати:

Вже свитає біла днина
Будиться зі сну людина.
Хвалить Отця, Духа, Сина.
Вже свитає, вже із моря
Встала теж румяна зоря
Радости йде день і гора,
Гей, ратаю, зоря кличе,
І тобі теж, реміениче
В руки труд знаряддя тиче.

На відголос пісні пробудилися всі, а пан Ілля і пан Григір і золотник Льоренц зараз також і собі хором почали співати. А я з мулярськими челядниками слухав мовчки, бо ми не знали цієї побожної пісні. Один із цих мулярів, був так як і я селянська дитина, але другий гордо держався, а був аж тіалійської землі. По вкраїнськи мало що вмів, а до Львова прибув недавно із одним майстром, що його вельможі собі спровадили аж з Італії для будування замків і церков.

Коли скінчили співати, приступив до мене пан Ілля, вже майже старець, із сивавою бородою, високий, лице червоне й начеб грізне. Мусілося глядіти на нього з пошанівком. Але з сивих очей визирала йому щирість. Приступив до мене, поклав обі руки мені на рамени й каже:

— Я ще тобі не дякував, синочку, але вже тебе маю у вдячному серці. І там усе останеш, а то більше, як подяка. Не знаю хто ти і який ти, чесний чи ні, але то знаю, що Бог зіслав тебе мені на рятунок. А так хіба не був би я вдячний Богові, колиб не був вдячний тобі.

Кажучи це поцілював мене в голову, а я його покірно в руку.

— Я ніякий пан ані богач, — говорив дальше пан Ілля — я слуга, але доброму панові служу. Золотом тобі не заплачу, бо його не маю ,а що зробив би я для мойого сина, коли мав би його, то й для тебе радо зроблю, коли твоя воля за моєю волею пійде. Бо бачиш відвага не все з чеснотою в парі ходить. Стріляти вмієш, то знаю, але чи працювати вмієш того не знаю. Каже Кирницький, що ти сирота і шукаєш хліба. Кажиж, як хотів би ти, щоби тобі помогти?

— Візьміть мене до Львова, пане Ілашу — кажу і знову в руку зілюю його.

— А що там робити-меш?

— Хліба шукати.

— Найдеш його в нас, при мені і при панові Шпиткові, коли будеш варт його. В імя боже їдь зі мною до Львова!

Я так урадувався на ці слова, що я забув усе моє нещастя, про перебуту нужду, трівогу, що ще мені перед хвилиною сушила серце, про Кайдаша, котрого я оставив у крови на майдані, про цю чорну пушку, в котрій сидів проклін, замкнений на ключ, про все, лише про неньку ні. Вона мені зараз станула в очах, так начеб вельми рада гляділа тепер на мене і на цю мою розраду.

Богато розповідати би, як ми вкінці найшлися на возі в дорозі до Львова. Стільки хіба скажу, що ми зійшли до села Гошан берегом ліса, обережно, а все цей ліс маючи при боці, як безпечну втечу. В селі вспокоїли нас, що то останні Татари були, котрих ми вчора бачили тай що всюди до Львова вже безпечно. Ми найняли підводу і щасливо їхали до Львова. З Жалю серце краялося, коли по дорозі гляділи ми на це людське знищення після татарського наїзду. Любінь увесь перемінився в пустелю й згарища, лише зрідка визирав який нужденний чоловік із ліса на Горбах. Із самим життям урятувався, а тепер із сльозами простягав руку...

Ще добрий день був, як ми станули у Львові. Я досі не бачив іще великого міста. Лише в Самборі був я кілька разів із ненькою, а здавався мені дуже величавий. Тоді думав я, що гарніщої церкви немає, ані висшої вежі як на ратуші. Як жеж широко розняв я очи, коли нараз зїзджаючи з гори до міста, побачив я стільки мурів, стільки башт і стільки веж, що здалося, в цих укріплених мурах нема домів, лише самі церкви і самі замки. А це все довкола обкопане фосою й обведене насипами і замкнене великими боронами на залізних запорах товстих наче дрючки. Коли то все на ніч замкнуть, тоді Львів увесь наче в кованій замковій коморі сидить, що хіба птах до міста передістанеться.

(Дальше буде).